

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ ПЕРЕТИНАННЯ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день ця проблема постала як одна з найнебезпечніших у світі, і боротьба із нею можлива лише за умов міжнародного співробітництва. Нажаль, в Україні не врегульоване питання, що стосується незаконного втручання. Кордони країни стають слабшими і легко підпадають під дію зловмисників. Звідси виникла потреба в переоцінюванні основних питань, що стосуються галузі охорони та захисту державного кордону. Але дане порушення наразі карається тільки адміністративним штрафом, передбаченим у ст. 204(1) КУпАП.[3, с.177] У сучасній юридичній літературі питання території і її кордонів висвітлено в окремих аспектах правового статусу державного кордону, а саме в роботах: С.М. Бабуріна, С.С. Дністрянського, А.А.Порланда, А.В. Короля, О.В. Ларміна, А.У. Хомра, В.Ф. Просвіріна, В.М. Моїсеєнка, В.І. Переведенцева, А.Х. Попова, Ю.Г. Барсегова, Б.М. Клименка, Т.О. Цимбалістого та ін.

Безпосереднім об'єктом злочину є суспільні відносини з охорони суверенітету, цілісності і недоторканності кордонів України. Оскільки державний кордон визначає межі державної території, то будь-яке посягання на нього є посяганням на цілісність і недоторканність державної території. У преамбулі Закону України «Про державний кордон України» зазначено: «Державний кордон України недоторканий. Будь-які порушення його рішуче припиняються». Під недоторканністю розуміють недоторканність самої лінії державного кордону на місцевості, позначеної прикордонними знаками, а також заборону її перетинання без дозволу компетентних органів чи поза встановленими правилами.[6, с.10]

Безсумнівно, територія — матеріальна основа існування держави, незаконне перетинання державного кордону не можна розглядати тільки як порушення міграційного управління, це охоплює і право країни на здійснення державного суверенітету над своєю територією. Правове підґрунтя даної відповідальності є у ст. 2 Конституції України, згідно якої суверенітет України поширюється на всю її територію.[1, с.6] Територія України в межах діючого кордону є цілісною і недоторканою. Але з метою гуманізації законодавства, потрібно врахувати і такі обставини, як випадки вимушеного переміщення осіб через державний кордон України, а також прибуття в Україну іноземців чи осіб без громадянства з метою отримання притулку або набуття статусу біженця, якщо вони у встановлений законом термін звернулися до відповідних органів державної влади про надання їм притулку чи статусу біженця.[10, с.147] Звичайно, все частіше порушення недоторканності державного кордону пов'язане із вчиненням таких небезпечних злочинів, як шпигунство, тероризм, контрабанда зброї і наркотиків і навіть диверсія.

З огляду на нинішню політичну ситуацію в країні, необхідно вдосконалювати чинне законодавство, підвищуючи відповідальність за даний злочин. Отже, пропоную включити даний склад злочину до Кримінального кодексу України на тих підставах, що наразі він діє не ефективно. Так, наприклад, у Кримінальному кодексі Республіки Вірменія ч.2 ст..329 говорить про перетин державного кордону без встановлених документів або без належного дозволу, вчинене групою осіб за попередньою змовою, або організованою групою, або з застосуванням насильства чи загрози його застосування, — карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років, як бачимо, досить значна відповідальність, до того ж присутній гуманізм, який виражається у ч.3 статті: «Дія цієї статті не поширюється на випадки, коли іноземний громадянин чи особа без громадянства в'їжджає в Республіку Вірменія без встановлених документів або без належного дозволу для того, щоб скористатися правом політичного притулку, наданими Конституцією Республіки Вірменія та законодавством Республіки Вірменія». [4, с.280] Кримінальний закон Республіки Азербайджан у ст.318.1 встановив покарання, «...у розмірі від двохсот до п'ятисот мінімальних розмірів оплати праці або позбавленням волі на строк до двох років», а за

ст.318.2, якщо групою осіб — позбавлення волі до п'яти років.[5, с.226] У Республіці Таджикистан суворість виявляється вже у ч.2 ст.335 Кримінального кодексу Республіки Таджикистан: «Незаконне перетинання державного кордону Республіки Таджикистан за попередньою змовою групою осіб або організованою групою, з застосуванням насильства чи погрозою його застосування, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років».[6, с.265]У Туркменії посилено покарання за незаконне перетинання державного кордону Туркменістану без встановлених документів та належного дозволу відтепер передбачено покарання у вигляді виправними роботами на строк до двох років або позбавленням волі на строк до п'яти років. Це ж злочин, скоєний повторно, або вчинене групою осіб за попередньою змовою, або організованою групою із застосуванням насильства чи погрозою його застосування, карається позбавленням волі на строк до 10 років. Раніше, порушення держкордону каралося позбавленням волі від двох до п'яти років. Крім того, на засудженого за цією статтею може бути покладено обов'язок проживання в певній місцевості на строк від двох до п'яти років. Цим шляхом іде і Білорусь. З метою протидії нелегальній міграції, її організованим формам в Білорусі також була встановлена кримінальна відповідальність за даний злочин. Зокрема, законом Республіки Білорусь «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів Республіки Білорусь» від 4 січня 2003 р. до Кримінального кодексу Республіки Білорусь внесено статтю 371(1) «Організація незаконної міграції іноземних громадян та осіб без громадянства в Республіці Білорусь » і стаття 371(2) « Порушення правил перебування в Республіці Білорусь, а також правил транзитного проїзду через територію Республіки Білорусь ».[7, с.28

Наведене вище свідчить про те, що проблема охорони державного кордону України потребує вирішення на законодавчому рівні, а установлення умов перетину державних кордонів є невід'ємною складовою повноважень країни, що впливають з її суверенітету.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України (у редакції Закону України від 07.04.2011 р. N 3207-VI).
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122
4. Кримінальний кодекс Республіки Вірменія / наук. ред. : Е.Р.Азаряна, Н.І.Мацнева; предисл. Е.Р.Азаряна; пров. з арм. Р.З.Авакяна. - СПб. : Юридичний центр Пресс, 2004. - 446 [18] с.
5. Кримінальний кодекс Азербайджанської республіки / Наукове редагування, передмова докт. юрид. наук, проф І М Рагімова Переклад з азербайджанської Б. Е. Аббасова - СПб: Видавництво «Юридичний центр Пресс», 2001. - 325 с.
6. Кримінальний кодекс Республіки Таджикистан від 21 травня 1998 року № 574 (зі змінами та доповненнями станом на 26.07.2014 р)
7. Кримінальний кодекс Республіки Білорусь 9 липня 1999 № 275-3 Прийнятий Палатою представників 2 червня 1999р. Схвалений Радою Республіки 24 червня 1999р.
8. ЗУ «Про державний кордон України» Верховна Рада України (ВВР), Закон від 04.11.1991 № 1777-XII, редакція діє з 11.08.2013
9. ЗУ «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» Верховна Рада України; Закон від 21.01.1994 № 3857-XII <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-1>
10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України/ За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. — 9-те видання, переробл. та доповн. — К.: Юридична думка, 2012. — 1316 с.
11. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. — 5-те вид., допов. — Х.: Право, 2013.